

MIHAI PETRE

CRETĂ COLOR

(amintiri din cancelaria ... nu doar hunedoreană!)
ediția a II-a

Editura Karina
2016

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRE, MIHAI

Creta color / Mihai Petre. - Deva : Editura Karina, 2016
ISBN 978-606-8514-96-3

821.135.1-32

A scrie, scriere...

-Acum, să-ți spun drept, nu înțeleg de ce nu încerci să scrii și altceva... Mi se pare că te-ncăpățânezi să scrii doar lucrări științifice pe care, fie vorba-ntre noi, cine ți le citește? Asta despre toponimia orașelor unui județ întreg e foarte, foarte bună!..., dar... crezi că va ajunge să intereseze vreo catedră de la Litere, ori vreo primărie locală?..., în veci, nu!..., s-ar putea - și cred că ai fi foarte mulțumit - să fie amintită în vreo bibliografie sau să rețină atenția cuiva dispus să scrie o recenzie... Ascultă-mă!... și lasă știința numelor de locuri urbane pentru cercetători, dac-or mai fi!..., ori pentru universitarii interesați de avansări profesionale... Renunță și o să vezi ce satisfacții o să-ți dea literatura...

Aceasta era tema discuțiilor cu un foarte bun prieten, rugat să mă ajute la procurarea materialului toponimic. Replica mea era cam aceeași... interesul pentru urbanonimie e mai vechi și, după confirmarea lui de un doctorat, a devenit o pasiune suprapusă unei

datorii morale față de acest județ, atât de generos ca istorie, geografie, etnografie etc. Poate că după împlinirea acestei datorii... și apoi, eu nu știu să scriu..., literatura înseamnă talent, inspirație, experiență de viață, racordare la curentul dominant, la mode și modelele zilei, înscriere și participare la cenacluri etc. Nu e de mine!..., sigur, nu!..., pentru că eu mă simt în largul meu în studiul teoretic și în cercetarea pe teren...

-Stai, că nu e chiar așa!... și să le luăm pe rând... n-ai talent, zici, dar de unde știi că nu-l ai, din moment ce n-ai scris? Ai compus vreo poezie, vreo nuvelă sau măcar vreo schiță, ceva?... Păi vezi?... și eu cred, după cum povestești diferite întâmplări de viață trăită, că ai ceva stofă..., dar trebuie s-o expui!..., să ai curajul de a ieși în public!..., lasă curentele și modele literare pe mai târziu..., deocamdată scrie și iar scrie!..., vorba lui Heliade Rădulescu!..., rezolv eu cu cenaclul, dacă ești tentat să iei parte la viața de breaslă locală... și poți să citești ceva, dacă vrei..., deși s-ar putea să nu-ți placă atmosfera dintre... confrăți... Și mai e ceva: știi limba română, amănunt esențial pentru un scriitor, dar ignorat de majoritatea semidoctilor care scriu și, pentru că scriu și publică, adică sunt publicați din varii motive!..., se consideră mari scriitori!... E plină Uniunea Scriitorilor de... scriitori de ocazie, de festivaluri și de cenacluri, adică scriitori de succesuri!..., vorba știm

noi cui!... Din păcate, sunt puțini scriitorii adevărați, cei de imagine și discurs original... Asta e!..., mai gândește-te și... scrie!

Ne despărțeam cu promisiunea că mă voi mai gândi și că... poate am să-l rog să fie primul meu critic, asigurându-l de recunoștința mea, prezentă și viitoare, atunci când geniul meu literar va fi unanim recunoscut...

Într-un târziu, m-am hotărât... și am scris o primă variantă a *Botezului*, ceva între povestire și nuvelă, cu o istorie de imaginație și cu un discurs prea digresiv. După o ușoară cizelare, i-am trimis-o spre lectură și sincere observații, dacă tot se oferise a mă năși literar și mare mi-a fost bucuria când mi-a spus că... merge, merge!..., o să ți-o public!..., ai și răbdare și încredere! Cu un titlu completat de el, *Botezul profesional* a apărut în primul număr al noii reviste lansate în orașul lui, revistă la care era secretar general de redacție! N-am mai așteptat sugestiile sale, luând de bună prezența mea în paginile revistei onorate de scriitori și critici consacrați. Am scris și i-am trimis alte două povestiri *Clasicii marxism-leninismului* și *Olimpiadă la Botoșani*, crezând că se va pronunța într-un fel, vizavi de... talentul pe care mi-l incitase! Dar, cum al doilea număr al revistei nu mai conținea nicio proză de-a mea..., am înțeles că... merge, merge!..., ai încredere și răbdare!... fusese doar o politicoasă formulă de a-mi spune adevărul privind lipsa talentului..., dar și de a se achita de un angajament formal și

prematur... Publicarea la secțiunea proză a revistei? Explicație simplă: de obicei, la primul număr nu sunt suficienți colaboratori și, cum calitatea operelor mai lasă de dorit, se acceptă mici rabaturi, fiind publicați și așa-zii scriitori, precum subsemnatul care se consola cu gândul că nu e singurul vinovat de uzurparea unui statut... Sigur că nu m-am supărat pe el, ci pe mine!... și disconfortul psihic s-a convertit... într-o altă proză!... *O pălărie... făcătoare de minuni*, în care cred că mi-au reușit câteva scene și măcar un portret... Și din perspectiva acestei prime și modeste reușite, l-am contactat pe un cunoscut și concitadin poet, rugându-l să-și spună părerea despre..., dar foarte sincer: ori!..., ori!... și, foarte amabil!..., dumnealui m-a primit într-o duminică dimineața, insistând, mai întâi, să mi-l prezinte pe Cezar, motanul-crai al cartierului!..., care și-a îndepărtat toți concurenții de la pisiceștile lăbuțe, doamne și domnișoare!..., nu contează!..., pentru marele crai care n-a venit nici măcar cu o zgârietură din aventurile sale!... și Cezar, cu o arcuire însoțită de un miorlăit, părea să confirme spusele gazdei... care, în loc să treacă la motivul vizitei mele, m-a dus pe balcon pentru a-mi arăta o pereche de guguștiuci... aproape domesticiiți, din moment ce... stai să vezi!..., că acum apar!... și un fluierat a tril, suprapus presărării câtorva bucățele de pâine pe marginea balconului, i-a adus pe... Romeo și Julieta!... Bucuros că

i-au reușit demonstrațiile zoo și ornitofile, și-a cerut scuze pentru această mică digresiune și mi-a cerut:

-Citește dumneata!..., că vreau să aud cum sună..., știi, ritmul interior..., incantația, domnule, e totul în poezie!..., dar la ea se ajunge foarte greu!..., cum!?..., n-ai adus poezii?..., păi, eu așa credeam!..., sau n-am înțeles eu bine?

-Am și câteva poezii, dar proza... mă interesează părerea dumneavoastră!

-Bine, bine..., proză!..., dar fă-mi plăcerea și citește-mi vreo două-trei poezii, așa, de-ncălzire, dacă tot le ai...

Și, cu gândul la scopul vizitei, trecând la capitolul pierdere de timp episoadele Cezar și guguștiucii!..., i-am citit... prima poezie: *întunecat înspre ziuă/ alerg în cercul/ cuvântului/ și înainte.../ și după...* Și-a aprins o țigară, s-a uitat pe geam, făcându-mi semn... să-i ascult pe Romeo și Julieta!..., pentru mine altă gaură în bugetul temporal!... și mi-a făcut semn de continuare a lecturii... și am continuat cu... *eu și ursitoarele/ am pus semn/ pe fântâna/ fără cumpănă/ Stele... puține și ele/ vin să-și bea lumina...* și iar s-a uitat pe geam... și iar mi-a făcut semnul continuării... și, cu politețea musafirului dator!..., am acceptat să mai citesc o poezie, hotărât ca aceasta să fie ultima, indiferent de urmări, citind: *marea.../ cai alergând/ pe valuri solare/ în albastru îneacă un gând/ și-un cimitir de meduze...* și n-am apucat să termin că...

-Domnule, mai ai?..., câte?..., dar nu contează!..., poți să mai scrii până la o plachetă!..., lasă proza, domnule!..., dumneata ai talent!..., ești poet-poet!..., crede-mă, că am auzit atâta poezie clasică, modernă și neo și post și... alte modernisme, moderniste și modernfutisme!... și am citit tot atâta maculatură!..., dar la dumneata e altceva!..., ia mai zi-o pe prima, cu *cercul cuvântului*..., așa..., păi vezi metafora poetului care aleargă după cuvânt, căutându-l ca Eminescu, ori ca Nichita... *și înainte și după*..., sau asta cu *fântâna fără cumpănă*!..., am înțeles metafora inaccesibilității..., poezia e doar pentru *stele*... și acelea *puține*!..., că poezia este și cere cultură pentru înțelegere, trăire și bucurie... Și-apoi proza..., ce bucurie-ți aduce?..., nu se compară!..., ascultă ce-ți zic!

-Știți, pentru mine proza este mai aproape de..., personal, mă simt mai bine printre personaje, le văd și le simt, intru în rolul lor și în viața pe care le-o controlez..., poezia este clipă, fulgurație..., dacă n-ai prins cuvântul acela unic, ai ratat totul...

-Păi, tocmai în asta constă frumusețea poeziei!..., în trăirea emoției și transpunerea ei în metaforă..., ceea ce-ți reușește foarte bine! Și, uite cum facem: îmi trimiți toate poeziile și eu vorbesc cu Popa de la Alba și le publicăm în Argonauții, o revistă de prestigiu..., ia, stai!..., că-l sun chiar acum...

-Nu e cazul să-l deranjați chiar duminica dimineața!..., puteți s-o faceți cu altă ocazie... și proza...

-A, da!..., proza..., ia citește, dom'le!..., sau nu!..., mai bine lasă-mi-o și azi o s-o citesc în liniște și o să-ți comunic părerea mea. Poate alegem una-două și le trimitem la Renașterea, că sunt prieten bun cu Păvăloni, îl știi, nu? Dar să nu fie prea lungi, că ei au un stas de publicare..., oricum ținem legătura...

Și... am ținut-o..., vorbind despre toate cele, mai puțin de... proza mea! O fi uitat s-o citească? A citit-o și a găsit-o atât de slab literar, încât...? Va fi descoperit și pasaje reușite, dar prea puține? Mi-ar fi trebuit un răspuns, unul singur care să mă scoată din incertitudine..., dar probabil și pentru că acel semnal – pozitiv sau negativ – mi se refuza, am mai scris *O audiență*, *Muma-Pădurii* și *Urmărilor unei greve*... Alte subiecte, după părerea mea și mai interesante!..., își fixau personajele și conflictele, așteptând să treacă dincolo de blocajul gândului..., dar dacă proza nu-i de mine? Nu sunt suficient de clare tăcerile celor doi care au citit sau n-au citit?..., nu mai contează! Suficient dar și insuficient, pentru că, în fond, judecata valorii o fac două instanțe: criticul și cititorul, dar cum să ajung măcar la primul, că la al doilea... Ei bine, curajul sinucigașului sau dorința unei concluzii autorizate m-a făcut să le pun pe toate pe un e-mail și să le trimit unei tinere dar bine cotate scriitoare din București, pe care o cunoscusem la un târg de carte.

Mă așteptam la tăcere ori, în cel mai bun caz, la politicoase scuze de tipul... lipsă de timp!..., alte îndatoriri profesional-presante!..., dar m-am înșelat, căci după vreo săptămână mi-a trimis câteva observații pertinente, privind calitățile – perspectiva asupra cancelariei și atmosfera pe care o creez, grație câtorva portrete, iar ca defecte, oho!..., începând cu inadecvarea la timpul trăit, cancelaria fiind... desuetă și insuficientă ca bază de colectare a subiectelor, pentru că azi se scrie despre homosexuali și violuri, despre delincvenți și accidente, despre droguri, orfani și mame denaturate etc!..., sugerându-mi delicat această zonă ca sursă de inspirație!... și până la stilul clasic al discursului care... nu se mai poartă!..., căci trăim în epoca doimiismului, a vulgolarismului și a altor -isme de care, dată fiind și condiția mea provincială, posibil să nu fi auzit!... și apoi, scenele nu au nerv, limbajul e simplu, văduvit de o adâncime a reflecției absolut necesară unei proze de calitate..., cu alte cuvinte, așa cum scriu acum, voi avea puține șanse de reușită în încercarea de a publica ceva... Bineînțeles că i-am mulțumit pentru amabilitatea de a fi citit, la modul critic!..., textele mele, fără să-i spun că, după umila mea părere, proza trebuie să se redescopere și ca epic pur, în sensul eliberării de pasagerile și atât falsele norme ale... -ismelor experimentale, că nu câștigă valoric prin adoptarea unor stiluri la modă, de la cel șocant prin vulgaritate la dicteul suprarealist, că orice se poate transforma

în spațiu literar, de la cancelarie la strada boschetarilor, singura condiție fiind existența talentului necesar transpunerii din realitate sau ficțiune în pagina unei opere, că dramele, indiferent de mărime, sunt drame și pot fi trăite la cote și în registre diferite, de la cel grav la cel vesel... și că.... voi mai scrie proză scurtă... și în aceeași manieră!..., cu riscul asumat de a nu plăcea vreunui critic..., dar cu bucuria de a fi aruncat o lumină asupra oamenilor care, în ciuda recunoscutelor limite ale ființei, au dat viață și identitate cancelariei, consumându-se când ca o creta albă, ale cărei urme adânci s-au înscris în destinele foștilor elevi, când ca una colorată, ale cărei nuanțe s-au pierdut în amintire ca și cei care le-au marcat...